Cena 15 cent. Rok XV Nr. 68 (5053) „VILNIAUS KURJERIS" Czwartek, 28 marca 1940 r. 4 str.

KURJER WILEŃSKI

Adresas: Vilnius, Vysk. Matulevičiaus g-vė 4
Adres: Wilno, Biskupa Matulewicza 4
REDAKCJA, tel. 79 przyjmuje od godziny 11-ej do 14-ej
ADMINISTRACJA, tel. 99, czynna od godziny 9-ej do 20-ej bez przerwy.

Prenumerata miesięczna z przesyłką pocztową lub dostawą do domu — 3 lt. 50 cnt. Zagranicą 6 lt.

CEL POZOSTAJE TEN SAM

Przemówienie premiera Reynaud przez radio

PARYŻ (Elta). W dniu 26-go marca premier Reynaud wygłosił przez radio przemówienie, w którym m. in. oświadczył:

„W ub. piątek przedstawiłem utworzony przeze mnie rząd parlamentowi. Dzisiaj rząd ten chcę przedstawić narodowi francuskiemu. Uczynię to w kilku słowach, ponieważ przyzwyczajony jestem przemawiać do was swoimi czynami. Przejmując ciężki obowiązek następstwa po premierze Daladier, który tak długo zasłużył się Francji, tworząc gabinet starałem się aby skład jego pozwolił rządowi energicznie pracować. Chciałem uzyskać jedność i zaproponowałem wszystkim partiom współpracować w rządzie. Jedność ta będzie osiągnięta rezultatami naszych prac. Propaganda nieprzyjaciela głosiła o upadku naszej demokracji i bezsilności naszego reżimu, spodziewając się, iż we Francji znów odnowią się walki o rząd, które pozostawiły tak smutne wspomnienia z czasów pokoju. Nie należało tworzyć okazji dla takiej propagandy nieprzyjaciela. Jak wiadomo, nieprzyjaciel spodziewa się, iż my wewnątrz skłócimy się i pozwolimy mu prowadzić przez to działania wojenne przy najmniejszych stratach. Tak by było, gdyby w czasie kryzysu rządu przyszedł do władzy rząd bezsilny, nie mający więzów z masami ludności i niemogący obudzić ducha narodu, wówczas naprawdę byłaby wybiła ta godzina, której oczekuje Hitler dla przeprowadzenia swego ataku. Niebezpieczeństwa tego uniknęliśmy. Z członków rządu utworzyłem gabinet wojenny, do którego wchodzi 9 osób. Tyle osób wystarcza dla omawiania zagadnień i nie jest zadużo, aby można było działać. Posiadamy potrzebne środki i je wykorzystamy. Cel nasz pozostaje ten sam: **zwyciężyć nieprzyjaciela. Godziny przez nas przeżywane są decydujące. Sytuacja jest zupełnie jasna: w marcu 1936 r. Reichswehra wkroczyła do Nadrenii, w marcu 1938 r. do Wiednia, w marcu 1939 r. do Pragi i Kłajpedy, we wrześniu 1939 r. do Warszawy. W momencie kiedy przemawiam, Hitler czyni wszystko aby zaatakować ekonomiczną niezależność państw bałkańskich.**

W wielkiej części Europy wszelkimi siłami Niemcy dążą do uzyskania hegemonii. Gdybyśmy pozwolili, aby nieprzyjaciel, po rozszerzeniu tymi zwycięstwami swych granic mógłby wskazówkami swego reżimu zorganizować tak wielką masę, byłby koniec wolności, koniec Francji. Mając przed oczyma takie niebezpieczeństwo, musimy słuchać instynktu naszych praojców, instynktu, który zachęcał monarchię do walki przeciwko Karolowi V, który obudził rewolucyjne narody przeciwko narodom imperatorskim w r. 1792, który republikańskiej Francji pozwolił zwyciężyć Niemcy Wilhelma II. Obowiązek rządu jest jasny: prowadzić wojnę, prowadzić ją we wszystkich dziedzinach. Jak obecnie przedstawia się przebieg wojny.

W przeciągu 7 miesięcy wojny Francja uniknęła inwazji. A ileż to wojen w przeszłości rozpoczynało się cofaniem się naszej armii. Obecnie po raz pierwszy nieprzyjaciel nie próbował złamać nas na samym początku wojny. Wiemy, iż może to w każdym czasie ulec zmianie. Silna obrona granic pozwala naszym wodzom armii chronić ojczyznę przy oszczędzaniu krwi żołnierzy. Jednak nie wystarcza tego dla osiągnięcia zwycięstwa. **W wojnie tej nie można określić granic wysiłków w żadnej dziedzinie, które trzeba będzie uczynić.** Ażebyśmy mogli wyobrazić sobie wielkość obecnie prowadzonej wojny, przypomnijmy, iż wielka armia Napoleona dokonała wszystkich swoich czynów wojennych, posiadając karabiny tylko jednego modelu a armat dwóch modeli. Armia ta nie liczyła nigdy więcej niż 600.000 żołnierzy. Na wszystkich polach walki nie wystrzelała ona więcej, jak milion pocisków. Już w wojnie 1914 r. wystrzelono z armat jeden miliard pocisków. Dzisiaj potrzeba już wiele miliardów. Nasza armia musi posiadać armaty wszystkich rodzajów, czołgi, okręty wojenne i samoloty, których modele starzeją się w ciągu jednego roku. Trzeba wyobrazić intensywność pracy przemysłu, niezmierną ilość surowców, ilość rąk pracy, ruchliwość środków transportowych, które potrzebne są do tej olbrzymiej produkcji broni. A poza tym trzeba aby kraj nadal żył, dokonywał tych samych wysiłków w rolnictwie, jak i na polu walk.

Przedsiębiorstwa przemysłowe potrzebują tak samo ludzi, jak i wojsko. Również potrzebuje ludzi i nasz eksport, który musi być, ażebyśmy mogli płacić zagranicą. Wszędzie potrzeba ludzi, wszędzie potrzeba pracy. Dlatego też każdy musi wykonać swój obowiązek. Jeden na polu walki, drugi w fabryce, trzeci na roli. Zadaniem rządu jest przeznaczyć każdemu miejsce. Mój rząd zadanie te zdecydowany jest wykonać. Każdy, który w czasie wojny pracuje w tym samym tempie, jak w czasie pokoju, popełnia przestępstwo przeciwko swemu krajowi. Dziś nie wystarcza rzeczy normalnych. Wojna ta jest ciężka. Będziemy musieli ciężko walczyć, ciężko pracować, ciężko cierpieć. W waszym gronie znajdują się jednostki, które przed kilku miesiącami przeciwne były zastosowaniu w dziedzinie ekonomicznej potrzebnych środków.— Przeprowadziłem je i rozumiałem, jak wielkich ofiar zażądałem przez to. Jednak czy było to mylne? Ci, którzy wówczas tego nie zrozumieli, obecnie rozumieją. Nadeszła wojna, a z nią związane są ciężkie ofiary. Tą ciężką wojnę my wygramy.

Zasoby dwóch największych imperiów światowych gwarantują wygraną, jeśli tylko będzie chęć i umiejętność totalnego wykorzystania tych zasobów.

Nasze powodzenia polityczne będą zależały również przede wszystkim od naszych sił, od ilości czołgów, armat i samolotów. A ilość czołgów, armat i samolotów zależy od naszej pracy, od naszego zdecydowania duchowego i zdolności wszystkich Francuzów poniesienia ofiar i zdecydowanego dążenia do celu. Przyszłość zależy od nas samych. Ratunek nasz jest w naszych własnych rękach. Idźmy do tej próby z głowami podniesionymi, nie godząc się z przeznaczeniem lecz zdecydowani nim kierować, pełni wojennego ducha zwycięzców".

Ameryka sprzedaje aliantom

tajne plany samolotów?

Elta donosi: Oddziały armii brytyjskiej znowu przejęły od oddziałów francuskich niektóre odcinki frontu.

Lotniskowiec „Ark Royal", obecnie po odbyciu kilkumiesięcznej podróży służbowej, powrócił do jednego z portów Anglii. „Ark Royal" dopomógł do zatrzymania trzech niemieckich statków handlowych. Okręty które mu towarzyszyły, zatopiły jedną niemiecką łódź podwodną, której załogę uratował „Ark Royal".

Znacznie zwiększyła się również produkcja samolotów po obu stronach barykady, która rozdziela walczących.

Pogłoski, które nadeszły ze Stanów Zjednoczonych o produkcji lotniczej w Niemczech, zachęciły podobnie odpowiednie urzędy St. Zjednoczonych do udzielenia zgody na sprzedaż sprzymierzeńcom również i t. zw. tajnych planów samolotów. Jakoby według przypuszczeń kół oficjalnych, Rzesza produkuje miesięcznie 3.000 samolotów i produkcję tę może podnieść do 6.000 samolotów miesięcznie.

Delegacja handlowa Rumunii pojedzie do Londynu

LONDYN (Elta). W przyszłym tygodniu w Londynie oczekują handlowej delegacji rumuńskiej. Jednym z najważniejszych zadań rokowań będzie przystosowanie dotychczas obowiązującej umowy angielsko-rumuńskiej do warunków wojny, celem podwyższenia obrotu handlowego pomiędzy Wielką Brytanią i Rumunią.

Przedstawiciel W. Brytanii przybył do Rzymu

RZYM, (Elta). Przybyły do Rzymu przedstawiciel rządu W. Brytanii Playfair we wtorek nawiązał kontakt z miarodajnymi osobami rządu włoskiego. Playfair ma na celu rozpoczęcie przerwanych przed kilku tygodniami rokowań handlowych między Włochami i W. Brytanią.

Po co premier Węgier Teleki jeździł do Rzymu

„Oba rządy są zdecydowane uzgadniać swoje działania"

RZYM, (Elta). Po 2 godzinnej rozmowie Teleki i Mussoliniego, ogłoszony został komunikat, w którym powiedziano, iż oba rządy koordynować będą swoje działania, dążąc do utrzymania pokoju na Bałkanach i nad Dunajem.

RZYM, (Elta). Premier Węgier Teleki udzielił wywiadu przedstawicielowi pisma „Tribuna", w którym między innymi oświadczył, iż z podróży jego do Rzymu nie należy oczekiwać żadnych sensacji. Przybył on do Rzymu celem dokonania wymiany zdań. Na zapytanie jak premier zapatruje się na sytuację w krajach dunajskich, oświadczył on, iż każdy może widzieć, że nie grozi tam żadne niebezpieczeństwo dla pokoju, nie oznacza to jednak, iż niema tam nierozstrzygniętych spraw. Oświadczył on także, że stosunki Węgier z Jugosławią są dobre. Na zapytanie co może on powiedzieć o nowym sąsiedzie Związku Sowieckim Teleki odpowiedział, iż przy granicy węgiersko-sowieckiej nie było żadnych ważniejszych wypadków czy incydentów. Stosunki pimiędzy obu państwami są poprawne.

BUDAPESZT, (Elta). Pismo „Pester Lloyd" w dniu 26 marca dementuje różne pogłoski, które powstały z powodu podróży premiera Telekiego do Rzymu. Pismo oświadcza, iż 1) Węgry nie znajdują się w sferze wpływów jakiegoś państwa, 2) Węgry nie mają potrzeby prosić o poparcie Włoch, gdyż przyjaźń włosko-węgierska jest bardzo stała i głęboka, 3) Włochy nigdy nie skłaniały Węgier do zrzeczenia się ich żądań rewizjonistycznych, 4) Narady włosko-węgierskie ją jedyny cel, a mianowicie omówienie wydarzeń światowych wobec wspólnych interesów i w tym duchu, który zachęca oba kraje do prowadzenia konstruktywnej polityki pokojowej.

RZYM, (Elta). Agencja „Stefani" ogłosiła nast. komunikat o rozmowie w dniu 21 marca Mussoliniego z premierem Węgier Teleki: „O godz. 18 w obecności hr. Ciano, Mussolini przyjął premiera Węgier Teleki z którym naradzał się prawie dwie godziny. W czasie serdecznej rozmowy podkreślono chęć pogłębienia współpracy obu krajów we wszystkich dziedzinach, opierając ją na pakcie przyjaźni, który już egzystuje 15 lat pomiędzy obu krajami, i który potwierdzony został przez wydarzenie. Przyjaźń ta wspaniale odpowiada stosunkom istniejącym tak pomiędzy Italią i Niemcami, Niemcami i Węgrami, jak i pomiędzy Italią i Jugosławią. Rządy obu krajów zdecydowane są, szczególnie w obecnych okolicznościach uzgadniać swoje działania dla utrzymania pokoju w basenie naddunajskim i bałkańskim". Agencja zaznacza, iż koła polityczne podkreślają, iż komunikat ten ostatecznie oświetla sytuację, która powstała w ostanim czasie w związku z rozpowszechnianiem przez zainteresowane strony różnych pogłosek, dotyczących stosunków włosko-węgierskich i w sprawie wizyty Teleki w Rzymie.

Załoga „Grafa Spee" odmówiła wypłynąć na morze

Jak donosi „Elta" admiralicja brytyjska komunikuje, iż podczas pobytu kieszonkowego krążownika niemieckiego „Graf Spee" w porcie Montevideo i podczas przygotowania do wyruszenia na spotkanie statków brytyjskich, załoga statku odmówiła wypłynięcia. Kapitan Langsdorff i oficerowie statku zachęcali załogę do kontynuowania walki, jednak tylko 60 ludzi załogi zgodziło się wypłynąć na morze. Kapitan zakomunikował o odmowie załogi ministrowi Niemiec w Urugwaju, który się porozumiał w tej sprawie z Hitlerem i około północy otrzymano rozkaz zatopienia statku.

Statki do Turcji nie będą kontrolowane

STAMBUŁ, (Elta). Według otrzymanych wiadomości sprzymierzeńcy zobowiązali się nie przeprowadzać kontroli tych statków, które będą transportowały żelazo ze Stanów Zjednoczonych do Turcji.

Narady premiera Reynaud

PARYŻ, (Elta). Wg wiadomości prasowych, premier Reynaud w najbliższych dniach przeprowadzi narady z przedstawicielami Francji w stolicach wielkich państw europejskich, przede wszystkim z ambasadorami w Rzymie i Brukseli. Francuski ambasador w Rzymie Poncet, przybędzie w związku z tym do Paryża.

Opinia prasy francuskiej

PARYŻ (Elta). Pisma paryskie we środę komentują najbardziej dwa fakty:

Pierwsze przemówienie radiowe do narodu premiera francuskiego Paula Reynaud i pobyt premiera Węgier Telekiego w Rzymie. O przemówieniu wtorkowym premiera w piśmie „Figaro" d'Ormesson oświadcza, iż Reynaud w swojej mowie nie ukrywał „tych ofiar, których oczekuje naród francuski Pozatym Reynaud wyraźnie wskazał każdemu Francuzowi to zadanie które powinien on wypełnić w ciężkiej godzinie życząc zwycięstwa dla Francji.

Według d'Ormessona nowy program rządu premier zupełnie słusznie określa w następujących słowach:

Prowadzenie wojny we wszystkich dziedzinach — a więc w wojskowej, dyplomatycznej, gospodarczej, — i zwycięstwo w niej.

W związku z pobytem premiera Węgier hr. Teleki w Rzymie pismo „Populaire" wskazuje, iż Węgry między innymi są zaniepokojone zwłaszcza z powodu ewentualnego zbliżenia Włoch i Zw. Sowieckiego. Poza tym Węgry obawiają się, iż mogą one zadługo czekać, aż wezmą udział w podziale Bałkanów, które według pisma są naczelnym celem polityki węgierskiej.

Pismo „Epoque" w artykule wstępnym wskazuje, iż celem misji hr. Teleki w Rzymie jest wyjaśnienie stanowiska Mussoliniego wobec Węgier i otrzymanie zapewnień, że interesy węgierskie nie zostaną poświęcone interesom osi Rzym — Berlin.

Antyfrancuskie ulotki

BRUKSELA. (Elta). We wtorek w okręgu Mons znaleziono wiele odezw skierowanych przeciwko Francuzom, które jak przypuszczają zostały zrzucone przez samoloty w nocy na wtorek.

Połpred Suric odwołany z Paryża

W kołach politycznych stolic europejskich wywołała sensację ogłoszona wczoraj w Moskwie przez oficjalną agencję sowiecką „TASS" wiadomość o odwołaniu wieloletniego ambasadora ZSSR. w Paryżu Surica.

Tłem tego odwołania był swoisty zatarg dyplomatyczny między Paryżem a Moskwą. Tło i przebieg tego zatargu jak wynika z oświadczenia moskiewskiego, było następujące:

Po ogłoszeniu wiadomości o zawarciu pokoju fińsko-swieckiego, amb. Suric nadał z Paryża depeszę do Stalina, w której między innymi powiedział, że „pokój został zawarty zawdzięczając zwycięskiej czerwonej armii oraz mądrej polityce rządu sowieckiego i Stalina, dzięki czemu przekreślone zostały zamiery Anglii i Francji wywołania pożogi wojennej na Północy Europy i stworzenia z państw skandynawskich przedpola wojennego dla imperialistycznych zamiarów Anglii i Francji".

W innym ustępie tej depeszy, która, jak to wynika z komunikatu „Tess'a" w ogóle nie zostałe wysłana, gdyż uległa konfiskacie we Francji, mówiło się o „intrygach (dosłownie „kożniach") ciemnych sił Anglii i Francji".

W związku z tym francuski chargé d'affaires odwiedził zastępcę komisarza spraw zagranicznych Łozowskiego, złożył protest rządu francuskiego z prośbą o odwołaniu Surica, który wobec treści tej depeszy nie może być dalej traktowany we Francji jako persona grata.

Wczoraj zastępca komisarza spr. zagranicznych ZSSR powiadomił ambasadę francuską, że aczkolwiek nie widzi ku temu żadnych powodów, z których rząd francuski nie mygłby uważać ambasadora Zw. Sowieckiego Surica za „persona grata", gdyż Suric nie wspominał w depeszy o rządach angielskim i francuskih, ponieważ jednak Francja nie chce nadal traktować Surica jako persona grata, wobec tego Kom. Spraw Zagr. postanowił go odwołać ze stanowiska „połpreda" w Paryżu.

(Del).

Kto stanie na czele wojennego gabinetu w Anglii

LONDYN, (Elta). Prasa brytyjska z dnia 27 marca obszernie pisała o przewidzianym utworzeniu gabinetu wojennego z 5 członków. Według „Daily Mail" do gabinetu wojennego wejdą: Chamberlain, lord Halifax, Simon, Hoare i Churchill. Pismo przewiduje, iż Churchill obejmie ministerstwo obrony kraju, zaś dotychczasowy minister obrony kraju będzie kierował admiralicją. Ustąpi jakoby min. lotnictwa wojskowego Kingsley Wood. Otrzyma on nowe stanowisko.

„Potrzebny jest plan"

LONDYN, (Elta). „Daily Mail" oraz inne dzienniki podkreślają potrzebę uaktywnienia dyplomacji i strategii sprzymierzeńców. Artykuł wstępny „Daily Mail" pt.: „Potrzebny jest plan" żąda ustalenia 3-letniego programu wojennego. Artykuł ten zaznacza, iż Anglia prędzej zwycięży jeśli rząd lepiej przestudiuje metody nieprzyjaciela i historię ostatnich 7 lat. Aby dobrze i pomyślnie prowadzić wojnę, zdaniem pisma, potrzebny jest Anglii gabinet wojenny.

Dymisja rządu w Finlandii

HELSINKI, (Elta). Wg wiadomości Hawasa, we środę podał sie do dymisji rząd Finlandii. Jak dowiedziano się w kołach dobrze informowanych, misję utworzenia nowego rządu otrzymał Rista Ritis. Kierunek polityczny nowego rządu będzie taki sam, jak i dotychczasowy. Tanner opuści stanowisko ministra spraw zagranicznych, a obejmie tekę ministra opieki społecznej. Kandydat na stanowisko ministra spraw zagranicznych dotychczas jest nieznany. Jakoby, jest zupełnie pewną rzeczą, iż nowy minister spraw zagranicznych nie będzie wybrany ani z korpusu dyplomatycznego, ani z członków parlamentu.

Mannerheim żegna ochotników szwedzkich

STOKOLM, (Elta). Dowódca armii fińskiej marszałek Mannerheim we wtorek pożegnał się z korpusem ochotników szwedzkich.

Czy będzie stworzony trójkąt Berlin — Moskwa — Rzym

„Liet. Žinios": Zdaniem politycznych sfer bułgarskich, trójkąt Berlin — Moskwa — Rzym istotnie w najbliższej przyszłości będzie stworzony, poczym te trzy mocarstwa postarają się podzielić wpływami na Bałkanach. Bułgarzy sądzą, że w takim wypadku najwięcej by ucierpiała Rumunia, gdyż ma ona niezałatwione rachunki z ZSSR o Besarabię i Bukowinę, z Węgrami — o Transylwanię i z Bułgarią — o Poł. Dobrudżę.

Zmarł zwycięzca Olimpiady z 1896 r.

ATENY (Elta). zmarł w 75 roku życia znany biegacz grecki Louis Spyros, zwycięzca biegu maratońskiego w olimpiadzie z 1896 roku.

TELEFONEM Z KOWNA

Min. Szkirpa w Kownie

We środę przybył do Kowna poseł litewski w Berlinie min. Szkirpa. Został on przyjęty przez min. spraw zagr. Urbszysa którego poinformował o przebiegu litewsko - niemieckich rokowań gospodarczych, wznawianych jak wiadomo 4 kwietnia i o innych zagadnieniach bieżących.

Budżet państwa wzrósł o 50 milionów

Rada Ministrów uchwaliła już projekt preliminarza budżetowego na rok 1940. Jest on około 50 milionów litów większy od zeszłorocznego. W najbliższych dniach projekt preliminarza zostanie wniesiony do sejmu.

Pawilon Sowiecki w Wilnie

Z Moskwy donoszą, iż rząd sowiecki zamierza zbudować pawilon na urządzanej w tym roku w Wilnie ogólnokrajowej wystawie rolniczo-przemysłowej.

200 wagonów węgla

W tych dniach wysłano do Niemiec jeszcze 200 wagonów po węgiel z Górnego Śląska.

W Litwie powstaje politechnika

Naczelna Rada Budowlana uchwaliła projekt o przekształceniu Wyższej Szkoły Technicznej na Politechnikę. Zmiana ta ma przyśpieszyć przygotowanie personelu technicznego: techników i inżynierów.

Nowy zatarg norwesko-brytyjski

Protest w Londynie

Jak donosi „Elta" w dniu 26 marca został ogłoszony komunikat norweski, który podaje, iż brytyjskie statki niszczycielskie, które miały zamiar zatrzymania niemieckiego statku handlowego dały ostrzegawczy strzał i że nabój z działa spadł na terytorium Norwegii jednak nie wybuchł. Minister spraw zagranicznych polecił poselstwu Norwegii w Londynie wyrazić ostry protest z powodu naruszenia neutralności Norwegii.

LONDYN (Elta). Prasa angielska we wtorek w bardzo ostrych słowach pisze o norweskiej nocie protestacyjnej, która została złożona w Londynie. Redaktor dyplomatyczny pisma „Times" oświadcza, iż nota ta zostanie w Londynie rozpatrzona w odpowiedni sposób. Redaktor dyplomatyczny pisma „Manchester Guardian" w związku z tą notą pisze o incydentach górników i oświadcza, iż jak ze wszystkiego wynika, dowództwo angielskiej floty wojennej zdecydowane jest jeszcze bardziej wzmocnić blokadę i uniemożliwić Niemcom korzystanie z norweskich wód terytorialnych.

OSLO (Elta). DNB donosi, iż admiralicja Norwegii ogłosiła obszerniejszy komunikat o akcji brytyjskich okrętów wojennych na terytorialnych wodach Norwegii. Komunikat admiralicji podaje, iż w dniu 21 marca o godz. 9 jeden okręt brytyjski wpłynął na terytorialne wody Norwegii pomiędzy Christiansud i Moide. Okręt angielski prześladował pewien handlowy okręt niemiecki. W dniu 22 marca naprzeciw miasta Lindensnesu wpłynęło na terytorialne wody Norwegii 8 lub 9 angielskich okrętów wojennych. Dwa okręty brytyjskie śledziły statek niemiecki aż do ujścia fiordu. — Okręty wojenne i samoloty Norwegii, które udały się na owe miejsce, okrętów brytyjskich nie znalazły.

Zbliżenie angielsko - hiszpańskie

Jak donosi „Elta" została ogłoszona biała księga o porozumieniu brytyjsko - hiszpańskim w sprawie pożyczki. — Według zawartej umowy W. Brytania udziela rządowi Hiszpanii pożyczki w sumie 2 milionów funtów szterlingów. — Pożyczka ma być zwrócona w przeciągu 10 lat.

Stan nawigacji na Morzu Bałtyckim

Jak donosi „Elta" po dłuższej przerwie przybyły do Libawy dwa statki z ładunkiem węgla 5.000 ton. Statki wprowadził do portu lodołamacz „Krisjanis Valdemar". Morze Bałtyckie wciąż jeszcze jest pokryte grubą warstwą lodu. Statki mogą pływać jedynie przy pomocy lodołamacza. Statki handlowe rzadko ukazują się w portach. Już od kilku miesięcy nie wpłynął do portu w Rydze żaden statek.

Nawet Dania się zbroi

Wydatki na cele wojenne wzrosną o 124 mil. koron

Jak donosi „Elta" w parlamencie duńskim podczas obrad nad ustawą o wydatkach nadzwyczajnych minister Stauning wygłosił przemówienie. Duńska polityka finansowa nałożyła na mieszkańców nowe podatki. Mimo to, nie udało się pokryć nadzwyczajnych wydatków. Na nowy rok budżetowy, przewiduje się o 200—250 milionów koron więcej wydatków. Połowa tych wydatków przeznaczona będzie na cele wzmocnienia neutralności i uzbrojenia armii.

Poszukiwania nafty w Anatolii

Jak donosi „Elta" przed pewnym czasem w południowej części Anatolii, w okręgu Adana rozpoczęto poszukiwania nafty. W tych dniach okazało się, iż w istocie znajdują się tam liczne warstwy nafty. Badania prowadzone są w dalszym ciągu.

Zamach stanu w Boliwii

BUENOS AIRES, (Elta). Według otrzymanych wiadomości ze stolicy Boliwii w nocy na 25 marca 2000 żołnierzy pod kierownictwem majora Pinto usiłowali dokonać zamachu, który jednak natychmiast został stłumiony. W dniu 26 marca zamachowcy ci oddali się do dyspozycji rządu. W całym kraju panuje spokój.

Ruch cudzoziemców w Niemczech

BERLIN, (Elta). DNB donosi, iż mimo wojny ruch cudzoziemców w Niemczech jest wciąż znaczny. W grudniu 1939 roku w 1300 punktach rejestracji zostało zarejestrowanych 1,34 milionów cudzoziemców. W styczniu rb. zostało zarejestrowanych 1,44 milionów cudzoziemców.

4.000 wiernych na audiencji u Ojca Św.

WATYKAN (Elta). We środę Papież Pius XII przyjął na audiencji 4.000 wiernych. W wygłoszonym z tej okazji przemówieniu, Papież jeszcze raz potępił czczenie siły. Papież m. in. oświadczył:

„Między niebezpieczeństwami grożącymi dzisiaj ludzkości istnieje również dążenie uwolnienia się od jedności z Bogiem. Czczenie siły, szkodzi sprawiedliwości i miłosierdziu, również jak i depresja moralna i brak zaufania wśród ludzi. Czy ludzkość zrozumie ostatecznie obecną lekcję i potrafi powrócić do chrześcijańskiego boskiego pokoju".

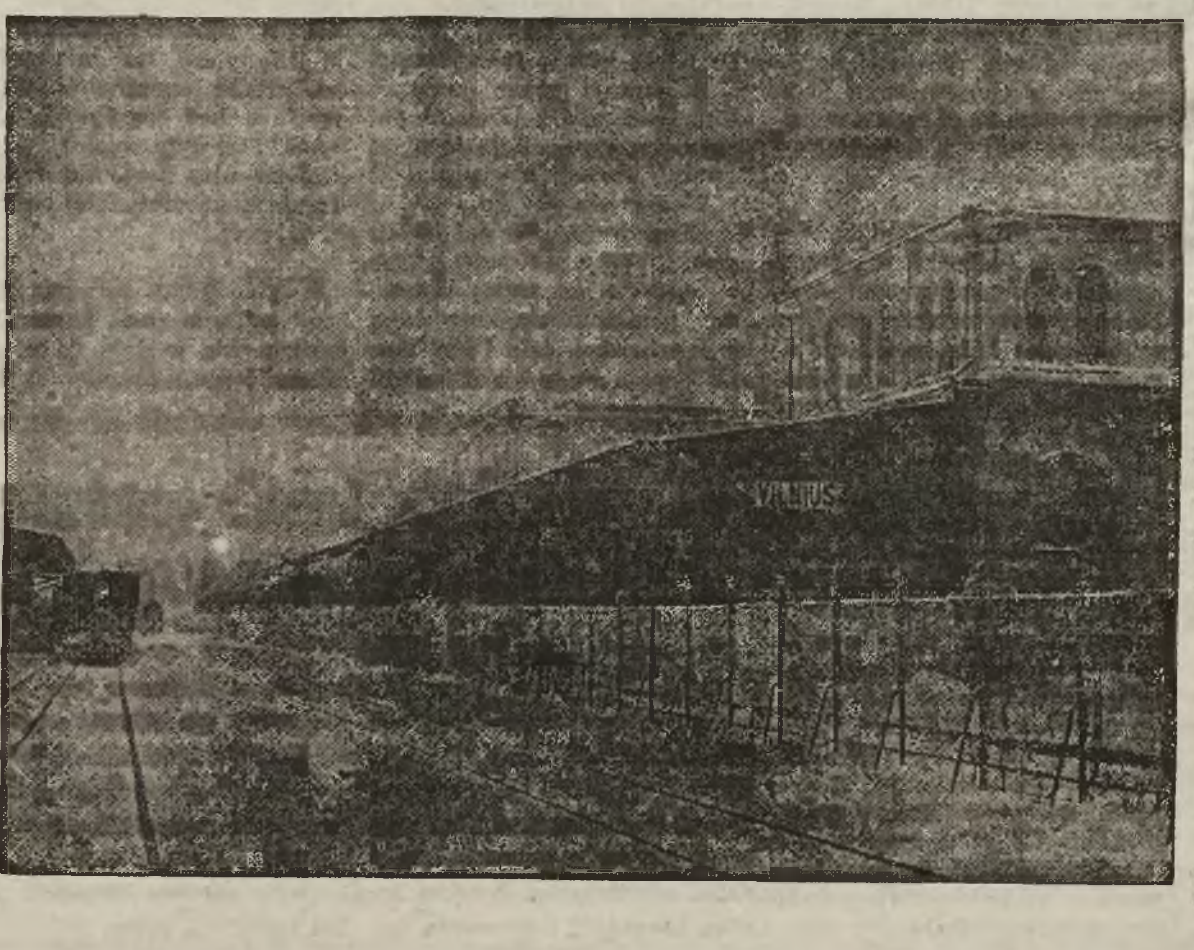
Turcja zmienia przepisy wojskowe

STAMBUŁ, (Elta). DNB donosi, iż rząd Turcji wkrótce zmieni niektóre przepisy wojskowe. Wg nowych przepisów, rada ministrów Turcji, w razie zaistnienia sytuacji nadzwyczajnej może zabronić oficerom służby aktywnej wycofać się ze służby. Czas służby oficerów będzie ustalany zależnie od konieczności. Rezerwiści oddziałów technicznych będą mogli być powołani w każdym czasie. Dotychczasowy przepis, iż rezerwiści moga być powołani na ćwiczenia 6 miesięczne będzie zniesione.

Kadencja rządu w Kanadzie przedłużona na 5 lat

NOWY YORK, (Elta). Obecnie rządząca partia Kanady w nowych wyborach uzyskała w parlamencie 169 miejsc z 245 miejsc ogółem. To zwycięstwo partii rządzącej, na czele której stoi premier Kanady Mackenzie King, przedłuża automatycznie kadencję tego rządu na dalszych 5 lat.

Wilno w szacie zimowej

SZPILKI

W związku z zaaresztowaniem Jarosy'ego mówią w Warszawie, że to też jest swego rodzaju kontra-Banda.

* * *

Spostrzeżenie: — W kontredansie politycznym we Francji wodzi teraz rej Rey - naud.

* * *

W Niemczech mianowano ministrem uzbrojeń i amunicji naczelnego inspektora dróg — Todta. W związku z tym mówią w Berlinie:

— Todt strafe England!..

* * *

Rumunia nie poszła Włochom na ustępstwa w sprawie nafty i zgodziła się jedynie na podwyższenie kursu lirów w rozrachunkach clearingowych. Jest to jedyny liryczny punkt w nowym układzie włosko-rumuńskim i dlatego grę na lirze uważają za zawracanie gitary.

* * *

Fajersztajn krytykuje działalność wspólnika w nowozałożonym przedsiębiorstwie:

— Jak mogłeś teraz dać prokurentowi klucz do kasy? — To jest lekkomyślność!

— Ja mu chciałem wykazać, że mam do niego zaufanie. Ale ja jestem roztargniony i dałem mu klucz do ustępu!

* * *

— Słyszałeś? We Lwowie powstają kawiarnie filmowców. Dyrektorzy filij „Metro", „Goldwyn Mayer", „Uniwersalu" i „United Artists" są tam teraz w roli kelnerów, szatniarzy i t. p.

— Nareszcie zajmują właściwe stanowiska!..

* * *

Żona do Waicmana:

— Wytłumacz mi, jak Rumuni gospodarują w Besarabii?

— Jak chcą!..

* * *

— Wiesz, po czytaniu książek można poznać człowieka. Powiedz mi co czytasz, a powiem ci kim jesteś.

— Ja czytam Horacego, Plutarcha, Owidiusza, Wellsa, Spenglera — no, powiedz mi, kim jestem?

— Kłamczuchem!

* * *

Żółtko do Eierwcisa:

— Ja mogę sama jedną literą napisać całe swoje imię.

— Jaka to litera?

— L.

— Dlaczego?

— Samoel..;

AS:

Odkrycie, którego nie było

W świątecznym numerze „Kurjera Wileńskiego" z dn. 22.III rb. umieszczony został artykuł o znalezieniu rękopisu „Pana Tadeusza" w lwowskim Ossolineum. Artykuł ten, będący zresztą, jak to zaznaczyła redakcja, przedrukiem z „Izwiestij", mógłby szerszemu ogółowi czytelników nasunąć myśl, że dokonane zostało jakieś rewelacyjne odkrycie. Tymczasem o losach i istnieniu rękopisu „Pana Tadeusza" wiedzieli dobrze badacze twórczości Mickiewicza, a zwłaszcza prof. Stanisław Pigoń, który w najnowszym, t. zw. sejmowym wydaniu „Pana Tadeusza" opisał dokładnie koleje, jakie przechodził autograf tego arcypoematu. „Znaleziony" teraz we Lwowie rękopis nie był więc w ogóle „zgubiony", a po wtóre nie jest to całość, ale — jak powiada prof. Pigoń — „zrąb główny autografu", będący w posiadaniu rodziny do roku 1871.

„Wtedy to Wł. Mickiewicz wskutek strat poniesionych przez zniszczenie księgarni Luksemburskiej w rozruchach paryskich, sprzedał go Stanisławowi Tarnowskiemu. Pod pieczołowitą opieką nowego właściciela rękopis przechował się aż do czasów dzisiejszych..." („Pan Tadeusz". W-wa 1934. Nakł. Skarbu Rzplitej Polskiej, str. 416).

Dlatego też zdanie: „nikt w świecie nie wiedział, gdzie się znajduje oryginał Pana Tadeusza", umieszczone w pomienionym artykule, w świetle podanych tu informacyj prof. Pigonia — wydaje się nieco przesadzone.

Tadeusz Łopalewski.

Lotnictwo szwedzkie zostanie potrojone w przeciągu 2 lat

Jak donosi Elta minister obrony kraju Szwecji Skoeld wygłosił w dniu 24 marca przemówienie, w którym omówił projekt utworzenia związku defenzywnego Szwecji, Norwegii i Finlandii. Oczywiście, jest to rzecz trudna, lecz dobra chęć osiągnięcia porozumienia dopomoże przeszkody te zwyciężyć. Najmądrzej byłoby sprawy tej zbyt szybko nie decydować. Wszystko jedno, czy Szwecja będzie, lub niebędzie członkiem tego związku, musi koniecznie ona wzmocnić swoje siły obrony kraju, i wciągnąć do tej pracy wszystkie posiadane siły.

Lotnictwo Szwecji w ciągu 2 lat musi być potrojone, okręty wojenne są budowane tak szybko, jak tylko można, Przygotowany został plan nowej organizacji wojska, badane są zagadnienia uzbrojenia i składu armii.

Reuter dochodzi przyczyn wydalenia korespondenta z Rumunii

ŁONDYN (Elta). W związku z wydaleniem korespondenta Reutera z Bukaresztu, agencja Reutera ogłasza następujące oświadczenie:

„Reuter wysłał swego korespondenta sofijskiego do Bukaresztu, gdzie ma on zbadać te okoliczności z powodu których w dniu 22 marca został przez rząd rumuński wydalony korespondent agencji Reutera w Bukareszcie. Dopóki Reuter nie zapozna się z danymi badań korespondenta sofijskiego, nie ogłosi on żadnego oświadczenia. Oczekując tych danych Reuter nie uznaje aby to wydalenie było wykonane sprawiedliwie i że nie ma potrzeby komentowania tych sposobów za pomocą których to wydalenie zostało wykonane".

Wywiezienie partii uchodźców

Przed Wielkanocą pracowało w Wilnie kilka dni Komisja Sowiecka, która rejestrowała uchodźców, z terenów byłej Polski, przypadłej Związkowi Sowieckiemu, którzy pragnęli powrócić do swych rodzinnych stron. Ogółem zarejestrowano kilkaset osób, które 26 marca zaczęto przewozić do Białorusi Zachodniej małymi grupami, po 30 — 40 osób. Wszystkie osoby, które się zapisały zostaną wywiezione do dnia 3 kwietnia. Są to w większości wypadków osoby, posiadające w miejscowościach, z których pochodzą krewnych, a mianowicie: rodzice jadą do swych dzieci, dzieci do rodziców itd.

W Wilnie jest jeszcze dosyć dużo uchodźców, pochodzących z terenów byłej Polski, przypadłej Związkowi Sowieckiemu. Jednak kwestia repatriacji pozostaje narazie otwarta i wyjaśni się dopiero później. (N).

Biedne konie

Zawsze na wiosnę Wilnianie oglądają przykre widowisko: śniegu już niema w mieście, ale na wsi jest jeszcze trochę lodu i zmarzniętego błota, po którym ciągną naładowane sanki osłabione przednówkiem szkapy. Na ulicach zaczyna się ich męczarnia, muszą wlec ciężkie sanie po bruku i nagich kostkach drewnianych. Wysiłki biednych zwierząt, obijanych po chudych bokach przez nieludzkich właścicieli, wzbudza litość i grozę w przechodniach, ale nie mają oni autorytetu, A przecie bezkarne znęcanie się nad poczciwym zwierzęciem demoralizuje człowieka i prowadzi go do znęcania się nad bliźnim.

Publiczność powinna w miarę możności reagować na widok takich wyczynów woźniców.

Porządek zwrotu dokumentów

Osoby, które złożyły podania o zwrot złożonych w swoim czasie w b. starostwach polskich dokumentów, mogą odebrać te dokumenty w następującym porządku: z archiwum b. starostwa grodzkiego w Wilnie (ul. Kłajpedzka 4) w dniach 1—6 kwietnia rb. w godzinach urzędowych (8—14). Z archiwum b. starostwa wileńsko-trockiego (ul. Subocz 3) 29—30 marca i 1—3 kwietnia rb. w godz. 8—14. Tamże można złożyć nowe podania w sprawie zwrotu dokumentów. W podaniach tych należy ściśle zaznaczać, kiedy i za jakim numerem wydany został paszport polski (Nr polskiego paszportu). (N).

Poważne zmiany wskutek przesunięcia o godzinę czasu

Już w przyszłym tygodniu z dniem 1 kwietnia wchodzi w życie zarządzenie Rady Ministrów o przesunięciu o godzinę naprzód czasu na terenie całej Litwy. Pociągnie to za sobą szereg poważnych zmian w życiu codziennym. W pierwszym rzędzie dotyczy to zajęć szkolnych, rozkładu pociągów, sklepów i pory nocnej chodzenia w mieście

30.000 przyjezdnych w czasie świąt w Wilnie

W okresie świąt Wielkanocnych bawiła w Wilnie wyjątkowo duża ilość przyjezdnych z Kowna i z miast prowincjonalnych. Przyjechało około 30.000 gości.

Śledztwo w sprawie Pleczkajtisa

„Dešimt Centu": Prokuratura Sądu Wojennego przekazała już prokuratorze Kowieńskiego Sądu Okręgowego sprawę Pleczkajtisa dla przeprowadzenia odnośnego śledztwa. Śledztwo może się przeciągnąć ok. miesiąca, po czym Pleczkajtis stanie przed Sądem Wojskowym. (L)

Wilia przybiera

Wzrost temperatury i odwilż ostatnich dni spowodowała podniesienie się poziomu wód Wilii. Wczoraj zanotowano 48 ctm. ponad stan normalny, który na Wilii w obrębie miasta wynosi 2.50 mtr.

Przed paru tygodniami w czasie silnych odwilży poziom Wilii wzrósł do 3.08 mtr., podczas ostatnich zaś mrozów spadł o kilkanaście centymetrów.

Obecnie Wilia przybiera powoli, ale stale. (w)

Kwestia wiz do Niemiec

„Laikas": Wydawanie wiz do Niemiec jest obecnie bardzo skomplikowane. Zanim urzędy niemieckie wyrażą zgodę na udzielenie wiz, wypada czekać po 4 tygodnie, a nieraz jeszcze dłużej. (L)

—(•)—

Wolno nadawać listy polecone z dawnych terenów Polski

Władze niemieckie zezwoliły na nadawanie listów poleconych z terenów dawnej Polski. Pierwze listy polecone nadeszły w bieżącym tygodniu z Warszawy do Wilna.

Żydzi kłajpedzcy — do Lublina

„Dešimt Centu": Z Kłajpedy przybyło kilka osób, które opowiadają, że z m. Kłajpedy wysiedlono kilka rodzin żydowskich do Lublina. Wg słów tychże osób, obecnie w Kłajpedzie prawie nie widać żadnego żyda. (L)

Prace parcelacyjne rozpoczną się 15 kwietnia br.

15 kwietnia br. rozpoczną się w okręgu wileńskim prace mierniczych na terenie wywłaszczonych majątków. Do prac tych skieruje się 50 mierniczych. (w)

Wznowienie komunikacji autobusowej

Po oczyszczeniu szos ze śniegu, wznowiona już została komunikacja autobusowa Wilno — Szyrwinty i Wilno — Niemenczyn. W najbliższych dniach autobusy zaczną kursować również na innych odcinkach. W bieżącym tygodniu wznowiona będzie komunikacja Wilno — Wiłkomierz. (k).

Nafta z Estonii dla Litwy

„Laikas": Wkrótce Litwa otrzyma z Estonii pewne ilości nafty, produkowanej z węgla kamiennego (L)

Jeszcze w sprawie komornego

W m. Wilnie wciąż jeszcze wynikają liczne niejasności w sprawie komornego za mieszkania i lokale handlowe i przemysłowe, mimo że w sprawie regulowania komornego wydana została odnośna ustawa, która obowiązuje do 1 sierpnia rb.

Dla uniknięcia niejasności podajemy streszczenie ustawy regulującej sprawę komornego w m. Wilnie.

Komorne za lokale objęte niniejszą ustawą było jak wiadomo ustanowione jak następuje: 1) *za czas do 1 stycznia* **1940 r. — 40%** *podstawowego komornego, 2) za czas od 1 stycznia* **1940** *r. do 1 kwietnia* **1940 r. — 50%** *zasadniczego komornego, 3) za czas od 1 kwietnia do 1 lipca* **1940 r. — 75%** *podstawowego komornego, 4) za czas od 1 lipca* **1040 r. — 100%** *podst. komornego.*

Podstawowym komornym jest komorne płacone w złotych w dniu 1 września **1939 r.** *przy stosunku* **1 zł. = 1 lt.**

Jeżeli lokal w tym czasie nie był wynajęty lub jeżeli niepodobna ustalić wysokości komornego, to Komisja Mieszkaniowa wyznacza wysokość komornego podług komornego ogólnie pobieranego za taki lokal w danym miejscu. Podstawowe komorne nie obejmuje wynagrodzenia za opalanie, dostarczanie ciepłej wody, oświetlanie lokalu i za remonty niezasadnicze, jeżeli się to odbywa na rachunek właściciela lokalu. Lokator pokrywa te wydatki o tyle, o ile istotnie dokonane one były w stosunku do wynajmowanego przezeń lokalu. Spory wynikłe z powodu wysokości komornego, ustalenia dochodów otrzymywanych przez lokatora i in. rozstrzyga Komisja Mieszkaniowa, w skład której wchodzą prezes i 2 członków. Przy wyznaczaniu członków Komisji Mieszkaniowej, jednego członka wybiera się z pośród lokatorów, zaś drugiego z pośród właścicieli lokalów.

Postanowienia Komisji Mieszkaniowej są ostateczne. Skargi składane w Komisji Mieszkaniowej są wolne od podatku stemplowego.

Komorne płaci się co miesiąc z góry, jeżeli strony nie ułożyły się inaczej. Właściciel lokalu może anulować umowę wynajmu tylko z poważnej przyczyny. Za poważne przyczyny uważa się: 1) *gdy lokator, mimo upomnienia, nie uiszcza kolejnych płatności, 2) gdy w wynajmowanych lokalach postępuje się tak, że uniemożliwia to życie sąsiadom i burzy porządek i spokój domu, 3) gdy lokator bez zgody właściciela przekazuje swe prawo z umowy dzierżawnej trzeciej osobie, 4) gdy lokator w tym samym miejscu ma inny lokal mieszkalny.*

W razie śmierci lokatora jego prawa z umowy wynajmu przechodzą na stałe z nim mieszkające osoby (żona oraz krewni linii wyższej i niższej).

Gdy lokal używany jest na potrzeby handlu czy przemysłu, to prawa z umowy wynajmu przechodzą na spadkobierców zmarłego lokatora, jeżeli kontynuują oni działalność przedsiębiorstwa handlowego czy przemysłowego. Gdy umowę przejmuje kilka osób, to za wykonanie umowy odpowiadają oni solidarnie.

Ustawa o porządkowaniu komornego nie stosuje się: 1) do lokali, których właścicielem czy administratorem jest państwo czy samorząd, 2) do lokali wydawanych pracownikom na mocy ich umów służbowych z pracodawcami, 3) do hoteli, pensjonatów, burs i innych przedsiębiorstw wynajmu pokoi, w których to przedsiębiorstwach lokale są wynajmowane codziennie, 4) w miejscowościach letniskowych i uzdrowiskowych, jeżeli lokale wynajmowane są gościom, 4) w miejscowościach letniskowych i uzdrowiskowych, jeżeli lokale wynajmowane są gościom sezonowym, 5) do lokali wynajmowanych na rozrywki i zebrania, 6) do lokali wynajmowanych na banki i inne przedsiębiorstwa kredytowe, 7) do lokali wynajmowanych przez osobę posiadającą stałe dochody: bez rodziny — nie mniej niż 150 lt miesięcznie, z rodziną — 150 litów, z dodatkiem po 20 litów na każdego utrzymywanego przez nią członka rodziny.8) do lokali przedsiębiorstw handlowych, należących do I — III kategorii handlowej, 9) do lokali przedsiębiorstw przemysłowych, należących do I — VI kategorii, 10) do lokali zbudowanych po dniu 1 stycznia 1940 r.

Tak więc na podstawie ustawy o regulowaniu komornego za lokale w m. Wilnie, Komisja Mieszkaniowa rozstrzyga wszystkie spory co do umów komornego, do których stosują się przewidziane w niniejszej ustawie ulgi. Wszystkie spory o komorne, do których ustawa się nie stosuje, jak również sprawy komornego na prowincji rozstrzyga Urząd Regulacji Cen.

Z dniem 1 lipca rb., gdy normy komornego zrównają się z przedwojennymi, tzn. z normami jakie były pierwszego września 1939 r., wszystkie nieporozumienia odnośnie komornego rozstrzygać będzie Urząd Regulacji Cen. (N).

Eksmisja lokatora **z lokalu może być odroczona do 6 miesięcy, jeżeli** lokator, którego podstawowym źródłem utrzymania jest jego praca, nie ma tej pracy i jeżeli wynajmował on pomieszczenie nie większe niż dwa pokoje. Eksmisję odracza się na mocy wyroku sądowego. Eksmisja może być na mocy wyroku sądowego wstrzymana, jeżeli bezrobotny po otrzymaniu pracy całkowicie opłaca za bieżący miesiąc i 25 proc. tego komornego daje na rachunek nieuiszczonego komornego.

Sąd, na prośbę lokatora, uwzględniając majątkową sytuację obu stron, może odroczyć płacenie komornego do 6 miesięcy lub też rozłożyć tę płatność na raty na ten sam okres czasu, o ile lokator, który nie utrzymuje rodziny, zarabia nie więcej niż 40 litów miesięczne, zaś lokator, który utrzymuje rodznę — 60 litów miesięcznie.

—(•)—

„Prawda" o stosunkach między Litwą i ZSSR.

MOSKWA, (Elta). „Prawda" ogłosiła artykuł o stosunkach Litwy i Zw. Sowieckiego, w którym m. in: powiedziano, iż półrocze od czasu zawarcia paktu Litwy i Związku Sowieckiego wykazało, iż wszystkie oskarżenia i obawy, iż Związek Sowiecki w stosunku do Litwy ma „wielkie i ciemne" plany, są zupełnie bezpodstawne. Pod względem politycznym umowa Litwy ze Związkiem uratowała neutralność Litwy i niepodległość państwową. Intrygi bloku wojennego Anglii i Francji w państwach bałtyckich nie dają rezultatów dlatego, ponieważ państwa te zawarły pakt ze Zw. Sowieckim. Obecnie Litwa znajduje się pod ochroną przyjaznej armii Zw. Sowieckiego. Siły obronne Litwy są stale wzmacniane. Na podstawie NI paragrafu paktu, Litwa posiada możliwość dalszego wzmacniania obrony swego kraju i otrzymania na przychylnych warunkach broni i materiałów wojennych ze Zw. Sowieckiego. Pod względem gospodarczym Litwa i inne państwa bałtyckie mniej ucierpiały na skutek działań wojennych, niż inne państwa neutralne. Mimo, wstrzymania eksportu Litwy do Anglii, Litwa swoje stosunki handlowe może rozszerzać ze Zw. Sowieckim i Niemcami. Litewski handel zagraniczny od początku wojny jeszcze wzrósł. Litwa mogła również powiększyć i rozszerzyć ilość przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Również i w dziedzinie kulturalnej nowe stosunki Litwy z Rosją Sowiecką dały dobre rezultaty, gdyż pomiędzy obu narodami odbywa się żywa wymiana literatury, muzyki i dzieł sztuki.

Koszt utrzymania uchodźców

Jak podają w okresie od 10 września ubr. do połowy marca na utrzymanie uchodźców polskich w Litwie wydano około 4 milionów litów. 2/3 tej sumy wpłynęły z zagranicy. 1/3 stanowią środki miejscowe, w tej liczbie dotacje ze skarbu państwa.

Fundusz robót publicznych na budowę szos i dróg bitych

Według zatwierdzonego przez rząd planu robót piblicznych, przeznacza się w rb. na roboty publiczne w całej Litwie 8.269.640 lt. Większą część tych sum przeznacza się na porządkowanie miast i zaopatrzenie w ten sposób w pracę bezrobotnych miejskich. Jednak sporo pieniędzy z funduszu robót publicznych przeznacza się również na ulepszanie komunikacji tzn. na budowę szos i porządkowanie dróg bitych. Na te sprawy przeznaczono w rb. 2,263,900 lt., z czego ponad milion litów na porządkowanie dróg bitych. Znaczną część tych sum przeznacza się na rzecz odzyskanego kraju wileńskiego. Na budowę szosy Wilno — Kowno przeznaczono w rb. z funduszu robót publicznych 400.000 lt. Poza tym w rb. zaczyna się budowa szosy z Turmontu do Jeziorosów. Asygnowano na ten cel 230.000 lt. W rb. wykonane zostaną roboty wstępne i część robót ziemnych, zaś w przyszłym roku wykonana zostanie sama budowa szosy. Szosa będzie liczyć około 18 klm. długości.

Przewidziana jest też budowa szosy między Nowymi Święcianami, a Kołtynianami. Na zapoczątkowanie robót przeznaczono w rb. 30.000 lt. W rb. zamierza się porobić nasypy, rowy i wykonać niektóre inne roboty ziemne. Szosa liczyć będzie około 12 klm. długości.

Do tego planu robót nie wchodzi zamierzana budowa i kapitalne remonty szos w kraju wileńskim, które wykonywać będzie Zarząd Dróg z funduszów budżetowych Ministerstwa Komunikacji. (N)

Przygoda mr. Well

Parowiec włoski „Conte voia" na którym wraca ner Welles zatrzymany przez 13 godzin na wodach gielskich.

Z gaz

Pan Sumner Welles
Skończył interes,
W ojczyste strony
Wraca strudzony.

Kiedy odpływał
Z pięknej Genui,
Na pożegnanie
Śpiewały chóry:
— Płyń, barko moja,
Pogoda sprzyja,
Conte Savoia
Żagle rozwija...

Płyną godziny,
Mijają doby,
Nie ruszą miny
Takiej osoby,
Podwodne łodzie
Zmykają w grozie,
Płyń barko moja,
Conte Savoia...

Sprzyja pogoda,
Wtem — co za skandal?
Ta sama woda
Lecz inny sztandar,
Armatnie lufy
Naprzeciw rufy:
Stój, barko moja,
Conte Savoia!

Próżno coś ględzi
Ściwożona wachta,
Szukają wszędzie
Doktora Schachta,
Badają gości,
Rachują majtki,
Aż im ze złości
Zgrzytają fajki.

Już przetrząsnęli
Okrętu teren,
Aż się zetknęli
Z mister Sumnerem.
„— Ten się na listę
Wkradł z cudzym frachtem
Przyznaj się, mister,
Ty jesteś Schachtem!"

„— Ależ panowie,
Spójrzcie w me akty!
Ani mi w głowie
Takie konszachty.
Mnie tu, panowie,
Przysłał prezydent,
Więc co on powie
Na ten incydent

Co Ameryce
Przyjdzie z konfliktu"...
Zbladły im lice
Na takie dictum,
Dali znak ręką:
Płyń, barko moja.
I wracaj prędko
Conte Savoia.

Xer Xe

Budowa stacji autobus

Jak już pokrótce donoszon Wilnie zamierza się zbudować czesną osobową stację autob i stację dla ciężarówek. Plan osobowej został już opracowan budowa wkrótce się rozpoczni żeli warunki budowy będą do jesienią można już będzie kor ze stacji, chociaż ostatecznie zo ona urządzona dopiero w przy roku. Budowa stacji osobowe sztować będzie ok. miliona lt.

KRONIKA

Marzec 28 Czwartek	Dziś: Jana Kasp. Jutro: Eustrzego — Wschód sł. g. 5 m. 08 Zachód sł. g. 17 m. 43

— *Podrożały bilety miesięczne na kolejach.* Jednocześnie z podwyższeniem cen na normalne bilety kolejowe podwyższono również ceny biletów kolejowych miesięcznych. Bilety miesięczne 1000 klm. podrożały z 50 lt. na 65 lt. (k)

— *Wiosenne porządki* Sporządzane są spisy nieruchomości, które w okresie letnim i wiosennym podlegać będą remontowi. Szczególnie intensywnie przeprowadzana zostanie akcja doprowadzenia do porządku domów w Wilnie, gdzie zaległości w tej dziedzinie są bardzo poważne. (k)

— *Olbrzymie straty wskutek mrozów w sadach.* Ostra zima tegoroczna wyrządziła duże straty w sadach owocowych. Wymarzło wiele drzew owocowych na terenie całej Litwy. Straty sięgają około 100 000 litów. (k)

— *Sprawa etatów miejskich.* Władze miejskie powołały do życia komisję gospodarczą pod przewodnictwem wiceburmistrza Pimpe, która ma opracować sprawę etatów samorządu Wilna w związku z nowym budżetem. (w)

— *Pracownicy miejscy będą umundurowani.* Wszyscy pracownicy miejscy tzw. „zewnetrzni", to znaczy pracujący nazewnątrz biur będą umundurowani. Magistrat, uwzględniając trudną sytuację materialną wielu z nich, pokryje w połowie koszty mundurów. (w)

— *Bezpłatne kąpiele i leczenie chorób wenerycznych.* Wydział zdrowia władz miejskich Wilna zorganizował na szerszą skalę walkę z chorobami wenerycznymi.

Ustalono trzy punkty, gdzie chorzy mogą leczyć się bezpłatnie. I — szpital Sawicz — Bakszta 6 — przyjęcia od 9 do 10.30 i od 15.30 do 17 codzień; II — przychodnia przy ul. Wielkiej 46 — w godz. od 16.30 do 18.30; III — ul. Kowieńska (b. Kijowska) 46 — w godz. od 10 do 12.

Jednocześnie dla podniesienia poziomu higieny osobistej wśród szerokich rzesz Wilnian zorganizowano bezpłatne kąpiele w łaźni „Agresta". Codzień będzie mogło wziąć kąpiel około 1000 osób. Łaźnia będzie czynna we środy, czwartki i piątki. We środy kąpią się meżczyźni, we czwartki i piątki — kobiety i dzieci. Kupony na bezpłatną kąpiel wydaje miejska Opieka Społeczna. (w.)

— *Uwaga Właściciele domów.* Termin składania zeznań do podatku od nieruchomości upływa 1 kwietnia. Biuro „Uniwersal" Jogailos 7, tanio i dobrze wypełnia te blankiety.

Dlaczego nie ogłoszono

Białej Księgi o rokowaniach Anglii z Z. S. S. R.

„Liet. Žinios" podaje, że Anglicy wyrzekli się zamiaru wydania „Białej Księgi" o rokowaniach francuskich i angielskich w Moskwie toczących się latem r. ub. Zostało to zrozumiane przez większość dziennikarzy i obserwatorów zagranicznych, jako niechęć Anglii do palenia wszystkich mostów, łączących Anglię z ZSSR. Anglia ma próbować obecnie robić klina między ZSSR i Niemcy i odciągnąć eksport sowiecki od Niemiec. Zdaniem Anglików Niemcy mogą otrzymać w Z. S. S. R. rudę żelazną, stal, żywność, naftę i in. lecz niewiele mogą dać Sowietom. Maszyny potrzebne Sowietom, muszą być zrobione ze stali lub żelaza, zaś Niemcy takich maszyn w czasie wojny budować nie mogą, a więc nie będą miały co sprzedawać Sowietom.

Aresztowanie sprawców napadu przy ulicy Wodociągowej

Drugiego dnia świąt na ulicy Wodociągowej na tle zemsty osobistej dokonano krwawego napadu. Zostali dotkliwie pokaleczeni i przewiezieni następnie do szpitala św. Jakuba F. Brasławska oraz Piotr Sawicki zam. przy tej ulicy.

Przeprowadzone dochodzenie policyjne wykazało, że napadu dokonali bracia Stanisław i Zygmunt Matulewiczowie, przeciwko którym Brasławska i Sawicka występowali w procesie sądowym w charakterze świadków dowodowych.

Wczoraj rano Matulewiczów aresztowano i odstawiono do dyspozycji wiceprokuratora wileńskiego Sądu Okręgowego. (c)

Uciekinierka oskarżona o symulację napadu rabunkowego

Przed niedawnym czasem do policji kryminalnej zgłosiła się Anna Okułowa, uchodźczyni, mieszkanka internatu dla kobiet przy ul. Pranciszkano g. (d. Franciszkańskiej) 7 i zameldowała, że padła ofiarą zuchwałego napadu rabunkowego. Meldująca opowiedziała że gdy wracała z miasta do internatu, została ona w bramie znienacka napadnięta przez dwóch nieznanych osobników, którzy pod groźbą śmierci zrabowali jej płaszcz i zbiegli.

Policja wszczęła w tej sprawie energiczne dochodzenie, które przybrało całkiem nieoczekiwany zwrot. Okazało się mianowicie, że Okułowa napad rabunkowy sfingowała. W rzeczywistości, jak to zresztą sama przyznała, następnie sprzedała ona swój płaszcz i pieniądze roztrwoniła.

Wstydząc się przed koleżankami z internatu — zmyśliła historię z napadem rabunkowym.

Wczoraj akta tej sprawy przesłane zostały do prokuratury. Okułowa zostaje pociągnięta do odpowiedzialności sądowej za wprowadzenie w błąd władz śledczych. (c).

TEATR I MUZYKA

Teatr „POHULANKA"

Dziś, w czwartek dnia 27 b.m. o godz. 19-ej występ Państwowego Teatru z Kowna.

W niedzielę dnia 31-go marca na przedstawieniu popołudniowym o godz. 15.30 ujrzymy dramat w 5-ciu aktach Juliusza Słowackiego „MARIA STUART".

W poniedziałek 1-go kwietnia Teatr „Pohulanka" występuje z premierą tragikomedii Gabrieli Zapolskiej, „MORALNOŚĆ PANI DULSKIEJ".

Teatr Muzyczny „LUTNIA"

Dziś, o godz. 6.30 „KRÓL SKRZYPKÓW" jedna z najpiękniejszych operetek Kalmana.

W piątek najbliższy po cenach zniżonych po raz ostatni operetka O. Straussa „CZAR WALCA".

Recital M. Martówny. Ulubienica publiczności wileńskiej Maria Martówna w niedzielę nadchodzącą popołudniu daje recital baletowy.

Teatr „Niebieski Pajacyk"

(b. Mała Sala Miejska ul. Końska 3)

„Niebieski Pajacyk" ulokował się na stałe w „Małej Sali Miejskiej", Końska 3 i w niedzielę 31-go marca wystawia dwie bajki. O godz. 13.30 premiera „KOPCIUSZEK", a o godz. 16-ej bajka „KOT W BUTACH". Bilety nabyć można w cukierni Rudnickiego Gedymina 1.

Teatr Kukiełek „BAJKA"

Lokal szkoły niewidomych K. Kalinauskio 20 (b. M. Pohulanka).

W sobotę 31 b. m. o godz. 16-ej „HISTORIA CAŁA O NIEBIESKICH MIGDAŁACH" L. Konopnickiej.

W niedzielę 1-go kwietnia o godz. 16-ej bajka p. t. „Bajowe bajeczki i świerszczowe skrzypeczki czyli o straszliwym smoku, dzielnym szewczyku, pięknej królewnie i królu gwoździku". M. Kowalewskiej z ilustracją muzyczną J. Wesołowskiego i Z. Zambrzyckiego.

RADIO

CZWARTEK, dnia 28 marca 1940 roku

WILNO — 6.30—7.30: z Kowna 12.00—12.15: z Kowna. 15.00 z Kowna. 15.40 Wiad. wileńskie. 15.50 Wiad. po polsku. 16.05 Stara historyczna muzyka. 16.45 z Kowna. 17.45 R. Venckowicz Przegląd gospodarczy po polsku. 18.00 Siuity z baletów. 18.30 Wiad. wileńskie. 18.40 Wiad. po polsku. 19.00 z Kowna. 19.15 Śpiewa sol. Kotlarewski. 19.30 Informacje po żydowsku. 19.50 Mendelssohn: Scherzo. 20.00 z Kowna. 20.30 Z życia i prac dr. BasanaviczIusa. 20.45 z Kowna. 22.00—22.30 Muzyka rozrywkowa.

KOWNO — 6.30 Modl. czas. 6.35 Wiad. pogoda. 6.50—7.30 Muzyka poranna. 12.00—12.15 Czas wiad. pogoda. 15.00 Muzyka obiadowa w przerwie. 15.30—15.40 Wiad. 16.05 z Wilna. 16.45 Dla szkoły i rodziny. 17.00 Śpiewa sol. 17.15 Muzyka popularna. 17.45 Poczta radiowa. 18.00 z Wilna. 18.40 Przegląd dnia. 19.00 Czas wiad. pogoda na dzień nast. 19.30 Rozmaitości muzyczne. 19.45 B. Rutkunas: Litewska książka na wieś. 20.00 Gra dęta orkiestra pułku huzarów. 20.30 z Wilna. 20.45 Muzyka. 21.00 Transmisja koncertu dla państw nadbałtyckich z Tallina. 22.00 Wiad.

Czas trwania zimy

Zgodnie z przyjętym w meteorologii podziałem na pory roku do zimowych miesięcy zaliczone są grudzień, styczeń i luty. Zima właściwa a więc okres z temperaturą średnią dzienną poniżej zera, na zachodzie rzeczywiście obejmuje te miesiące. Według bowiem zestawień, opartych na 100-letnich spostrzeżeniach, podanych w klimatologii Mereckiego, zima trwa:

We Wrocławiu od 9-go grudnia do 24 lutego 77 dni,
w Warszawie od 24-go listopada do 17-go marca 113 dni,
w Wilnie od 21-go listopada do 25-go marca 125 dni,
w Kłajpedzie od 1-go grudnia do 20-go marca 109 dni,
w Gdańsku od 8-go grudnia do 3-go marca 85 dni.

A więc widzimy, że zima trwa w Wilnie dłużej niż w innych wymienionych miejscowościach i obejmując ostatnią dziesięciodniówkę listopada i przeciąga się prawie do końca marca, który też na Wileńszczyźnie posiada średnią miesięczną temperaturę poniżej zera.

Zestawiając temperatury średnie każdodzienne za 15-to lecie 1921—1935 otrzymałem normalne średnie dzienne dla kilku miejscowości w kraju, ustalając czas trwania zimy dla Wilna od 19-go listopada do 23-go marca, czyli 124 dni a dla Bieniakoń, odddalonych od Wilna o 50 kilometrów na południe od 18 listopada do 23-go marca, a więc 125 dni. Widzimy, iż za okres piętnastoletni otrzymaliśmy dały zbliżone do obliczonych przez Mereckiego na podstawie stuletnich obserwacyj.

W naszym kraju, nie posiadającym większych gór, w praktyce życiowej nie bierze się pod uwagę wpływu wyniesienia danej miejscowości na kształtowanie się warunków cieplnych. Dla wykazania, iż w naszym kraju ukształtowanie powierzchni terenu również wywiera wpływ na właściwości lokalnych klimatycznych warunków założyłem w r. 1926 dwie meteorologiczne stacje umieszczone w pobliżu, gdyż odległe od siebie o 11 klm. w powietrznej linii, lecz położone na różnych wysokościach. Jedna stacja nizinna mieściła się w Horodźkach (pow. wołożyński) na wysokości 171 metrów nad poziomem morza, druga wyżynna w Kozarowszczyźnie (pow. oszmiański) wyniesiona na 304 m. nad poz. morza.

Dwunastoletnie obserwacje na tych stacjach wykazały, iż okres zimowy obejmował czas od 18 listopada do 29 marca, dni 131, zaś w Kozarowszczyźnie, położonej wyżej o 133 mr., roczna temperat. jest niższą o $-0{,}8^{0}$ w porównaniu z pobliskimi Horodźkami. Zima z temperaturą poniżej zera trwa od 18 listopada do 3 kwietnia, czyli 136 dni, kiedy w Zakopanem, w górach okres ten trwa według Mereckiego od 12 listopada do 27 marca.

Poniżej podajemy dla porównania średnią miesięczną temperaturę dla miesięcy zimowych i marca, gdyż jak widzieliśmy w kraju naszym marzec jest właściwie miesiącem zimowym. Dla pierwszych siedmiu miejscowości i Zakopanego średnia temperatura sprowadzona do 50-lecia 1851—1900 podana jest według Mereckiego, zaś dla Wilna i stacyj miejscowych na podstawie kilkunastoletnich danych zestawiono śr. temp. według obliczeń własnych.

Średnia temperatura miesięczna

Miejscowość i wyniesienie nad poziom morza	Grudzień	Styczeń	Luty	Marzec
Kowno 36 m.	—3.5	—5.5	—4.4	—0.9
Kłajpeda 8 m.	—1.6	—2.9	—2.8	—0.5
Gdańsk 22 m.	—0.8	—1.6	—1.0	+1.0
Wrocław 118 m.	—0.7	—1.8	—0.8	+2.5
Warszawa 121 m.	—2.3	—3.6	—2.5	+1.1
Mołodeczno 176 m.	—4.9	—6.5	—6.1	—2.1
Wilno 106 m.	—3.6	—5.3	—4.8	—1.0
Wilno (15 lat)	—3.7	—5.2	—5.6	—1.0
Bieniakonie 174 m. (15 lat)	—3.2	—5.7	—6.2	—2.1
Kozarowszczyzna 304 m.	—5.2	—7.1	—7.6	—2.8
Zakopane 809 m.	—4.2	—5.6	—4.8	—1.4

Dane te jasno wykazują, że zima odznacza się u nas najniższą temperaturą spośród wymienionych miejscowości i trwa w Wilnie dłużej o 48 dni niż we Wrocławiu a na Wyżynie Oszmiańskiej przedłuża się w normalnym swoim przebiegu aż do 3 kwietnia, czyli zahacza miesiąc kwiecień, co nie ma miejsca nawet w Zakopanem.

Oczywista tak ostra i długa zima odbija się ujemnie na miejscowych warunkach gospodarczych. W rolnictwie nprz. uniemożliwia uprawę mniej zimotrwałych a więcej wartościowych gatunków i odmian roślin, podraża koszta produkcji, jak utrzymanie inwentarza żywego, skraca przeszło o półtora miesiąca okres robót w polu i w miastach zmusza do wznoszenia grubszych ścian, zakładania głębszych fundamentów, ponoszenia większych wydatków na opał itp.

Klimat nasz jest „mieszany" lądowo-morski, zmienność prądów kontynentalnych i oceanicznych wywołuje różnorodność stanów pogody, szczególnie w przełomowych porach roku i przyczynia się do nagłych i znacznych zmian pogody w czasie trwania poszczególnych pór roku a szczególnie wiosną i jesienią. To też w piętnastoleciu 1921—1935 najkrótszą zimę mieliśmy w roku 1926—27, która trwała 88 dni od 1 grudnia do 27 lutego a najdłuższą w roku 1930—31 trwającą 148 dni od 17 listopada do 14 kwietnia.

Obserwacje dokonywane w wymienionym piętnastoleciu wskazują, iż trwałe podniesienia się temperatury powyżej zera, czyli zakończenie zimy jest możliwe: w 20 proc. w końcu lutego, w 40 proc. w II dekadzie marca, w 27 proc. w III dekadzie marca i w 13 proc. aż w II dekadzie kwietnia. Aczkolwiek okres piętnastoletni jako krótki nie upoważnia nas do wyciągania ściślejszych wniosków, tym nie mniej, orientuje, że wiosna najczęściej u nas następuje w drugiej dziesięciodniówce marca oraz, że jeżeli zima nie ustąpi do końca marca to możemy z pewnym prawdopodobieństwem sądzić, iż mrozy mogą trwać aż do połowy kwietnia.

Według Mereckiego „po wyjątkowo zimnym lutym przeszło w 80 proc. wypadków następuje marzec z odchyleniem ujemnym, natomiast kwiecień i maj najprawdopodobniej będą z odchyleniami dodatnimi niż ujemnymi".

W naszych warunkach również po zimnym lutym występuje najczęściej zimny marzec, jednak nie rzadko, chłody wówczas przedłużają się do połowy kwietnia. Natomiast maj, przy podobnym układzie pogody, bywa rzeczywiście częściej z ciepłotą wyższą od normalnej. To też i w r. b. z pewnym prawdopodobieństwem możemy oczekiwać podobnego wystąpienia ciepłoty, a więc po bardzo zimnym lutym i chłodnym marcu może nastąpić ciepły maj. Nie jest to jednak żadną regułą a wszelkie przepowiednie pogody na termin dłuższy nie mają poważniejszych podstaw.

Wacław Łastowski.

Leidėjas: Vytautas Stanievičius. Wydawca: Witold Staniewicz. Redaktorius: Vytautas Kiškis. Redaktor: Witold Kiszkis. „Zničius" spaustuvė. Drukarnia „Znicz" Vysk. Matulevičiaus g. 4. Tel. 340